

PERTEVNiYAL VALİDE SULTAN'IN EL KONULAN HAZİNESİNE DAİR TUTULAN BİR DEFTERİN ANALİZİ

İsmet Sarıbal*

Giriş

“*Valide Sultan*” ifadesi tahta çıkan padişahın sağ olan annesi hakkında kullanılan bir unvandır. Osmanlı tarihinde bu unvanı taşıyan 22 padişah annesi vardır. Bunlardan biri de Pertevniyal Valide Sultan’dır. Pertevniyal Valide Sultan’ın 1810’da doğduğu tahmin edilmektedir. Kürt veya Roman asıllı olduğunu iddia edenler var ise de Çerkes asıllı olma ihtimali yüksektir. Cariyelikten gelme diğer valide sultanlar gibi saraya nasıl geldiği ve saraya gelene kadarki yaşamı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Pertevniyal Valide Sultan 9 Şubat 1830 tarihinde Şehzade Abdülaziz Efendi’yi dünyaya getirdikten sonra beşinci kadınefendiliğe yükselmiştir. Daha sonra II. Mahmud’un ikinci ikbali olmuştur. Sultan Abdülmecid’in 25 Haziran 1861’de vefatı sonrasında Sultan Abdülaziz’in tahta geçmesiyle aylık 5.000 lira maaşla valide sultan veyahut daha yaygın bir isimlendirmeye “*mehd-i uhyâ-yı saltanat*” unvanını almıştır¹.

Pertevniyal Valide Sultan kendisiyle aynı kaderi paylaşan Kösem Sultan, Gülnuş Emetullah Sultan, Ayşe Sineperver Sultan, Şevkişar Sultan gibi hayattayken oğlunun tahttan indirilişini görmüş², daha vahimi peşisıra oğlunun intiharına da şahit olmuştur. Valide Sultan, Sultan Abdülaziz’in cansız bedeni başında feryat ederken yüzüğünü ve küpesini Harbiyeli Nazif adlı bir subay zorla çekip almış, ihtilalciler Sultan Abdülaziz’i bir perdeye sarıp Ortaköy karakoluna götürdükleri sırada Valide Sultanı da Sultan Abdülmecid’in oğlu Nureddin Efendi’nin kölelerinden Necib Efendi kollarından çekerek yalınayak, yaşmaksız ve feracesiz bir şekilde Ortaköy Karakoluna götürmüş karakol meydanında vükelanın önünde yerlerde süründürmüştür. Valide Sultan’ın talihsizliği bununla da kalmamış

* Dr. Öğr. Üyesi, *Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü*, 18110, Çankırı / Türkiye, ismetsaribal@gmail.com

¹ Ali Akyıldız, *Haremin Padişahı Valide Sultan: Haremde Hayat ve Teşkilat*, Timaş Yayınları, İstanbul 2017, s. 32,469; Ali Akyıldız, “Pertevniyal Valide Sultan”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C XXXIV, İstanbul 2007, s. 239.

² Akyıldız, *Haremin Padişahı ...*, s. 34.

38 gün Topkapı Sarayı'nda, 8 gün de Fer'ie Sarayı'nda mahkûmiyetle devam etmiştir³. Nihayet II. Abdülhamid'in tahta çıkmasıyla mahkûmiyeti sona ermiştir⁴.

Peki, Pertevniyal Valide Sultan saray kaidelerine göre Yeni Saray'dan Eski Saray'a götürülüp münzevi bir hayat sürmesi gerekirken neden böyle bir sıkıntılı sürecin içerisinde kendini bulmuştur? Bu sorunun cevabını önemli bir hayırsever olan Valide Sultan'ın müsrifliğinde ve devlet işlerine çok fazla müdahil olmasında aramak gerekir.

1. Pertevniyal Valide Sultan'ın Kişiliği⁵

Pertevniyal Valide Sultan önemli bir hayırseverdi. Sultan Abdülaziz üzerindeki nüfuzu sayesinde kendisine ait vakıflara önemli gelir kaynakları sağlamıştı. Pertevniyal Valide Sultan son derece geniş imkânlarla sahip vakıflarına ait kaynaklardan elde ettiği gelirlerle hayır eserleri yaptırdı. İstanbul Aksaray'da bulunan Kâtib Camii'nin yerine İstanbul'daki sonuncu valide sultan camisi olan Aksaray Valide Sultan Camii'ni inşa ettirdi. Caminin yanına mektep, kütüphane, muvakkithane, sebil ve çeşme de yaptırarak camiye küçük bir külliye görünümü kazandırdı. Trabzon'da Hocapirefendi Medresesi Mescidi'ni yaptırdı. İstanbul'da Fatih Taşkasap Pertevniyal Kadınefendi Çeşmesi, Aksaray Pertevniyal Valide Sultan Çeşmesi (cami önünde), Eyüp Pertevniyal Kadınefendi Çeşmesi, Aksaray Pertevniyal Valide Sultan Çeşmesi (caminin avlu kapısının solunda), Pertevniyal Valide Sultan Çeşmesi (Vakıf Gureba Hastanesi'ne inen yolun sağ başındaki), Pertevniyal Valide Sultan Meydan Çeşmesi'ni (Karagümrük'te) taşrada da Şebinkarahisar ve Tarsus'da valide sultan çeşmelerini yaptırdı. Sarıyer'de bir sıbyan mektebi inşa ettirdi. Aksaray Valide Sultan Camii külliyesi içerisinde günümüzde Pertevniyal Lisesi olarak faaliyete devam eden Mahmudiye Rüşdiyesi'ni yaptırdı. Hayır eserleri yaptırmanın yanı sıra birçok tamire muhtaç hayır eserinin tadiline de aracılık etti. Pertevniyal Valide Sultan'ın Gureba Hastanesi'nin arkasında bulunan Atık Baruthane adlı yerde kadınlara mahsus bir hastane yapmak istedi. Yine

³ Pertevniyal Valide Sultan, Sultan Abdülaziz'in hal'i sırasında yaşadıklarını "*Sergüzeştname*" adıyla kaleme aldığı hatırasında ayrıntılarıyla anlatmaktadır. Bu hatırat için bakınız; Baha Gürfirat, "Pertevniyal Valide Sultan'ın Hatıratı: *Sergüzeştname*", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, 2 (1967), s. 57-59.

⁴ Pertevniyal Valide Sultan, Sultan II. Abdülhamid'den saygı gördü. Vefatına kadar geçen 8 yıllık süreçte ömrü, II. Abdülhamid'in Dördüncü Kadını olan Müşfika Kadınefendi gibi bazı çocukların yetişmelerine yardım etmekle geçti. 26 Ocak 1884'te vefat etti. Aksaray Valide Sultan Camii yanındaki türbesine defnedildi. Akyıldız, *Haremın Padişahı ...*, s. 472.

⁵ Pertevniyal Valide Sultan'la ilgili şimdiye değin yapılmış en kapsamlı çalışmalar Ali Akyıldız'a aittir. Valide Sultan'ın hayırseverliği, müsrifliği ve devlet işlerine müdahalesiyle ilgili hususlar tafsilatıyla Akyıldız'ın "Müsrif, Fakat Hayırsever: Pertevniyal Valide Sultan" adlı makalesinde değerlendirilmiştir. Bu nedenle Valide Sultan'ın kişiliğiyle ilgili değerlendirmelerimiz Akyıldız'ın tespitlerinin bir özeti olacaktır. Ali Akyıldız, "Müsrif, Fakat Hayırsever: Pertevniyal Valide Sultan", *Osmanlı Araştırmaları/The Journal of Ottoman Studies*, 47 (2016), s. 307-352.

Darüzziyafe’de kendisine tahsis edilen arazide bir hastane ile hamam, karakol, karantina ve mutfak yaptırmak için çaba gösterdi. Fakat her iki girişimini de nihayete erdiremedi. Tersane’de taş tezgâh adı verilen gemi inşa havuzunu yaptırdı, Feth-i İslam adlı ilk Osmanlı zırhlısını inşa ettirdi. Toplumun her kesiminden takdirini kazananlara ve yardıma muhtaç olanlara aynı ve nakdi yardımlarda da bulundu⁶.

Pertevniyal Valide Sultan hayırsever olduğu kadar müsrif bir hanım sultanı. Âlî Paşa’dan sonra işbaşına gelen devlet adamları iktidarlarını sürdürülebilmek için kötü durumda olan maliyeye rağmen borçlanarak elde ettikleri kaynakları israfa almış olan padişaha ve valide sultana aktardılar. Valide Sultan, “*Hazîne-i Hassâ*” borca battığında sarrafindan yüksek faiz oranlarıyla aldığı borç paralarla yaptığı harcamaların faturasını Maliye Hazinesine yükledi. Valide Sultan devletin memur maaşlarını ödeyemediği dönemde maaşını alamayınca sarrafiyla yaptığı %12 faiz ve 0,5 komisyon gibi fahiş rakamları içeren sözleşmeyle maaşını sarrafindan alıp harcamalarına devam etti. Esasen Valide sultan her yıl kendisine tahsis edilen maaşın üzerinde harcama yapmıştı. Paris’ten 2.587 lira gibi tutarı maaşının yarısını geçen 14 şamdan getirtmesi, beğendiği beş parça mücevher için sarrafına 637 lira ödemesi, Sultan Abdülaziz’e sunmak üzere iki çift beygiri 696 altın liraya Londra’dan getirtmesi, 1865’te Feriye Sarayı’nda misafir edilen Mısır Valisi İsmail Paşa ve ailesinin çok zengin ikram ve ziyafetlerle ağırlandıklarının yanı sıra İstanbul’dan ayrılacakları vakit onlara verdikleri hediyenin tutarının 100.000 liraya ulaşmış olması Valide Sultan’ın israfa olan düşkünlüğünün göstermek adına zikredilebilir⁷.

Pertevniyal Valide Sultan oğlunu yönlendirmeyi ve devlet işlerine müdahale etmeyi seven bir karaktere sahipti. Bu özelliğinden dolayı kamuoyu nezdinde tüm insanların anası anlamına gelen “*ümmü’l-cihan*” lakabıyla da anılırdı. Valide sultanın devlet işlerindeki nüfuzu Âlî Paşa’nın 1871’de ölümü üzerine sadarete getirilen Mahmud Nedim Paşa döneminde daha da belirgin hâle geldi. Pek tabii işlerin saray ve özellikle de valide sultan aracılığıyla görülüyor olması ricalin, iltimas ve rüşvetle makam sahibi olmak gibi yollara tevessül etmesine yol açtı. Nitekim bu hususta Cevdet Paşa’nın Maraş valiliğinden tekrar İstanbul’a çağırılması nedeniyle Valide Sultan’a teşekkür mektubu yazıp bir süre sonra da Sultan Abdülaziz’in doğum gününü kutlamak için yine valide sultana bir tebrik-name kaleme alması dikkate değerdir. Her iki durumda da Cevdet Paşa’nın muhatabının valide sultan olmadığı açıktır. Paşa bu gayretinin karşılığını almış ve bir müddet sonra sonra Evkâf-ı Hümayun nazırlığına atanmıştır⁸.

⁶ Akyıldız, “Müsrif, Fakat ...”, s. 320-337.

⁷ Akyıldız, “Müsrif, Fakat ...”, s. 318-320.

⁸ Akyıldız, “Müsrif, Fakat ...”, s. 311, 313, 315.

Pertevniyal Valide Sultan'ın gerek devlet işlerine olan müdahalesi gerek müsrifliği Sultan Abdülaziz'e muhalif kesimin nefretini kazanmasına yol açtı. Bu nefret ihtilalcilerin Sultan Abdülaziz'in hal'i sırasında gerek valide sultanın yıllardır müsrifliğiyle ilgili anlatılanlar gerek Pertevniyal'ın menkul değerlere olan ilgisi ve Rumeli demiryollarından 10.000 liralık tahvil aldığı söylentisinin etkisiyle daha önce eşi görülmemiş bir yağma ve talana kalkışmalarına neden oldu. Nitekim Valide Sultan'a ait para ve mücevherlerin yerini bulmak için Sadrazam Mütercim Mehmed Rüşdi Paşa, Şeyhülislâm Hayrullah Efendi, Serasker Hüseyin Avni Paşa ve Rıza Paşa'nın padişahla valide sultanın yatak odalarına kadar girdikleri ve bu kadarına tahammül edemeyen Dârüssaade Ağası Cevher Ağa'nın "*bu âna değin nice hal'ler vukubulmuş ve fakat hiçbir vakitte vükelânın harem dairesine dâhil oldukları ve hizmetkâr gürûbu tarafından velinimetlerinin bu mertebe hetk-i hürmet-i mehârimine cüretlerinin*" görülmediğini belirterek tepki gösterdiği, cariyelerin şalvarlarına varıncaya kadar arandığı iddia edilir⁹.

Hakikaten Pertevniyal Valide Sultan'ın devlet erkânının gözünü döndürecek kadar parası, mücevheri vesair kıymetli eşyası var mıydı? Bu soruya tam anlamıyla cevap verebilmek güçtür. Ancak valide sultanın Topkapı Sarayı'ndaki 38 günlük mahkûmiyeti sırasında el konulan hazinesine dair 2 Ağustos 1876 tarihinde tutulan bir defter, valide sultanın müsrifliği ve şahsi serveti hakkında fikir sahibi olabilmemize imkân tanımaktadır¹⁰.

2. Pertevniyal Valide Sultan'ın Hazinesinde Yer Alan Eşyalar

Pertevniyal Valide Sultan'ın hazinesinde en dikkat çekici eşya silahlardır. Hatta valide sultanın tüfek, kılıç, hançer, kama ve topuzdan oluşan küçük bir silah koleksiyonuna sahip olduğu söylenebilir. Silahlar yakut, zümrüt ve altın gibi kıymetli madenlerle süslüdür. Bu küçük koleksiyon içerisinde tüfekler çoğunluktadır. Esasen valide sultan Osmanlı ordusunun güçlenmesi için ciddi çaba sarf etmiş, zaman zaman tüfek ve top satın alarak orduya hediye etmiştir. Valide sultanın hazinesinde yer alan tüfeklerin bazılarının orduya hediye edilen bu silahlardan olması muhtemeldir¹¹.

⁹ Akıldız, *Haremin Padişahı ...*, s. 471-472.

¹⁰ BOA, TS. MA. d., Defter No: 1016, 11 Receb 1293 [2 Ağustos 1876].

¹¹ Sultan Abdülaziz'in 1863'te Mısır seyahati dönüşünde üzerine padişahın tuğrası ve valide sultan yazısı kazanmış 3.000 tüfek yaptırarak bunlardan yedi yüz ellisini padişahın seyahati dönüşünde orduya yazdırdığı Şehzade Yusuf İzzeddin Efendi'nin taburu Birinci Şeşhane Taburu'na dağıtmıştı. Vükela da valide sultanın bu girişimine destek vermek amacıyla masraflarını kendileri ödeyerek 3.000 tüfek daha yaptırmıştı. Sultan Abdülaziz'in cülûs yıldönümü şenliklerinde kullanmak üzere 1874'te Krupp silah fabrikasından 30 adet top satın almıştı. Yine seraskerlik aracılığıyla 25.000 Martini Henry tüfeği ile 40 Krupp topu alıp bedelini ödemişti. Bu satın alımlar dışında valide sultan, ordunun moral ve motivasyonunu yükseltmek için askerlere kurban göndermek, atiyeler dağıtmak, vakıf gelirlerinden bir kısmını orduya tahsis etmek, İstanbul'da

Pertevniyal Valide Sultan el konulan eşyaları arasında kıymete haiz resimler, madalyalar, asalar ve saatler hayli yer tutmaktadır. Resimler arasında çerçeve içerisinde Musâhib Abdi Bey'e ait bir resim bulunmaktadır. Musâhib Abdi Bey, II. Mahmud'un nedimi ve musâhibi olarak sarayda bulunmuştu. Abdi Bey yaşadığı dönemde daha çok “*Küpelî Çavuş*” adıyla da bilinmekteydi¹². Bu resmin onun tarafından yapılıp yapılmadığını bilememekle birlikte Abdi Bey'le aynı dönemde sarayda musâhiblik vazifesinde bulunan Said Efendi'nin bizde Avrupa usulü resim yapan ilk ressamlardan olduğunu belirtmemiz gerekir. Bu resim dışında bir ecnebiye ve bir generale ait olduğu belirtilen iki resim daha bulunmaktadır. Sultan Abdülmecid'e ve Avusturya imparatoruna ait bakır madalyalar da ilgi çekicidir. Hazine içerisinde bazıları altın, elmas ve yakutla süslenmiş on üç adet kıymetli asa ile biri çalar saat olmak üzere sekiz adet de saat bulunmaktadır.

Hazinede yer alan eşyalardan biri de neylerdir. Osmanlı haremde muskinin ayrı bir yeri vardı. Güzel sesli, yetenekli cariyelere devrin tanınmış ustaları tarafından ders verilir, sarayda cariyelerden oluşan bir sâzende ve hânende heyeti bulunurdu. Sarayda genellikle ud, kanun, kopuz, kemeçe, ney, tambur, def gibi müzik aletleri çalınırdı¹³. IV. Murad, IV. Mehmed, II. Mustafa, III. Selim ve II. Mahmud gibi padişahların döneminde haremde musiki heyetleri önem kazanmıştı. Sultan Abdülmecid döneminde Batılı değerlerin ve zevklerin yönetici sınıf arasında revaç bulmasıyla saraya bando ve Batı müziği orkestrası da girmişti. Sultan Abdülaziz döneminde haremde musiki tablosu değişti. Batı müziği, Pertevniyal Valide Sultan Batı müziğini Türk müziğine göre karmaşık ve gürültülü bulduğu için önemini yitirmeye başladı. Sultan Abdülaziz'in hem ney üfleme konusunda mahir olması hem de Türk müziğine olan tutkusu Batı müziğinin önemini yitirmesinde etkili oldu¹⁴. Bu bakımdan hazinede yer alan pırlantalı ve mineli altı adet ney Valide Sultan'ın müziğe olan ilgi ve yaklaşımının bir göstergesidir.

Valide sultanların hanedanın kadın ve çocuklarının en yetkili yöneticisiydi. Bu nedenle gündelik işlerinin bir bölümü onlarla ilgili yazışmalara ayırdığı için yazı takımları valide sultanlar için önemliydi¹⁵. Nitekim Pertevniyal Valide Sultan'ın el konulan eşyaları arasında rikdan, lal ve mürekkep hokkası, keski, kalemtraş, yazı

bulunan sekiz kışlada her yıl mevlit okutmak gibi faaliyetlerde de bulunmuştu. Akyıldız, “Müsrif, Fakat ...”, s. 334-335.

¹² Tuba İşınsu Durmuş, “Osmanlı Saray Kültürünün Bir Parçası Olarak Sanatçı Nedim / Musâhibler”, *Millî Folklor*, 114, s. 25. Musâhib Said Bey hakkında bakınız; Talip Mert, “Musâhib Sait Efendi”, *Eyyüp Sultan Sempozyumu VI*, İstanbul 2003, s. 330-335.

¹³ Arzu Terzi, *Beşmiâlem Valide Sultan*, Timaş Yayınları, İstanbul 2018, s. 276.

¹⁴ Akyıldız, *Haremde Padişahı...*, s. 282-285. Vakıa Valide Sultan ile Adile Sultan'ın huzurunda erkek oyuncuların, Mızıkâ-i Hümayun pandomimcilerinin ve sâzendelerin gösteri yaptıkları, konser verdikleri de bilinmektedir. Valide Sultan bu sanatçılara ihsan da bulunmuştur. Terzi, *gös. yer.*

¹⁵ Akyıldız, *Haremde Padişahı...*, s. 343, 344.

tepsisi ve rahle gibi yazışmalarda kullanılan süslü ve işlemeli epey eşya vardır. Yazı takımları yanı sıra kitaplar da dikkat çekicidir. Hazine de felemenk ile süslenmiş bir “*Kelime-i Tevhid*” ile 18 adet Fransızca kitap bulunmaktadır.

Valide sultanların gerek Topkapı Sarayı gerek Dolmabahçe Sarayı’nda padişaha ait has mutfak içerisinde kendilerine ait mutfaklarının ve mutfak çalışanlarının bulunduğu bilinmektedir¹⁶ ki Pertevniyal Valide Sultan’ın hazinesinde en çok yer kaplayan asıl eşyalar Valide Sultan’ın yemek teşrifatıyla ilgilidir. XIX. yüzyılda, özellikle Dresden üretimi Saksonya porseleni adı verilen, Avrupa porselenleri Osmanlı sarayında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Altın ve çoğunlukla gümüşten oluşan mücevherli yemek takımları lükse değil günlük kullanım eşyası gibi görülmüştür. Yemek yenirken yere serilen üzerine gümüş ve fildişi iskemleyle genellikle gümüş bir tepsinin konulduğu sofraya adı verilen sofraya örtüleri hanedan sofralarının ve çeyizlerinin vazgeçilmez unsuru olmuştur¹⁷. Valide Sultan’ın hazinesinde yemek sofrasına oturanların ellerini yıkamaları için kullandıkları “*leğen ve ibrık*” ile mevzubahis “*sofraya ve yemek takımları*”nın listesi hayli kabarıktır. Özellikle Saksonya porselenlerinin ağırlıkta olduğu yemek takımlarının tabak, bardak, kâse başta olmak üzere şamdan, karlığa çiçeklikten, sürahiye oldukça kalabalık bir muhteviyatının olması dikkat çekmektedir.

Valide Sultanın hazinesinde gerek kendisine gerek Sultan Abdülaziz’in şehzadelik dönemine ait giyim ve kuşam eşyaları da yer almaktadır. Hatıra kabilinden olsa gerek kıyafetler arasında II. Mahmud’un küçüklük hırvanîsi de bulunmaktadır. Giyim kuşam eşyalarının yanı sıra erkân, takımı, döşeme takımı, perde, zar, yastık, yorgan, havlu, peştamal gibi mefruşat malzemeleri de el konulan eşyalar arasındadır. Valide Sultanın hazinesinde giyim-kuşam ve mefruşat malzemeleri haricinde sarayın gündelik yaşamında kullanılan el aynası, çekmece, seccade, puşide, çay takımı, zenzem takımı, berber takımı, sünnet takımı, ustura, avize, nargile, kahve yapımı ve sunumunda kullanılan malzemeler gibi birçok eşya vardır. Bu eşyalar XIX. yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı sarayındaki giyim ve kuşam ve gündelik hayatta kullanılan eşyalar hakkında önemli veriler sunmaktadır.

Pertevniyal Valide Sultan’ın el konulan hazinesine dair tutulan defterdeki eşyaların dökümü defterdeki sıraya göre verilmemiş, eşyalar türlerine göre tasnif edilerek eşyaların adet, cins, nitelik ve var ise açıklamasını içeren tablolar oluşturulmuştur. Belirtmek gerekir ki defterde yer alan eşyaların maddi karşılıkları hakkında ayrıntı bulunmamaktadır.

¹⁶ Akyıldız, *Haremin Padişahı ...*, s. 328-329.

¹⁷ Terzi, *aymı eser*, s. 178-179.

Silahlar

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Sim donanmalı ve iki adet sim bizelikli çakmaklı karabina	1
2	Abanoz kundak üzerine sim donanmalı ve demiri altın donanmalı on yedi nişangahlı üzerinde beyit muharrer kebir şeşhane tüfek	1
3	Abanoz kundak üzerine sim donanmalı ve demiri altın kakmalı üzerinde beyit muharrer beş bilezikli ve dokuz nişangahlı vasat şeşhane tüfek	1
4	Adi kundaklı demir ve çakmaklı sağır tüfek	4
5	Bilâ kın ve bilâ kabza taban üzerine altın kakmalı seyf	1
6	Bilâ kın ve bilâ kabza taban seyf	1
7	Vasf-ı mezkûrda seyf	1
8	Vasf-ı mezkûrda seyf	1
9	Vasf-ı mezkûrda seyf	1
10	Sapı gergedan boynuzu saplı ve altın kınlı taban kama	1
11	Topuz	1
12	Yeşem sap üzerine yakut ve zümrüt müzeyyen hançer	1

Resimler ve Madalyalar

Sıra No	Nev'i	Adet
Abanoz üzerine pirinç çemberli ve arusek işlemeli çekmece derununda bulunan		
1	Çerçeve derununda Musahib Abdi Bey'in resmi	1
2	Bir ecnebi resmi meşin muhafaza derununda	1
3	Yıldızlı pirinç çerçeve derununda bir general resmi	1
4	Cennet-mekân Sultan Abdülmecid hazretlerinin nuhas üzerine madalyası	2
5	Avusturya imparatorunun nuhas üzerine madalyası	1
6	Üzerinde tuğra müressem kebir nuhas madalya	1
7	Süleymanî taştan mamul meksûr sağır sehpa	1

Asalar

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Altın saplı ve sapının tepesi bir adet elmas ve yakut ile müzeyyen şişli asa	1
2	Yıldızlı som sim frenk bağı "inna fetabnâ leke" muharrer asa	1
3	Yıldızlı som sim kaplamalı ve tepesi firuzelice asa	1
4	Torba derununda adi mütenevvi asa	10

Neyler

Sıra No	Nev'i	Adet
Maun çekmece derununda bulunan		
1	Yıldız-kârî mine üzerine pırlanta ile müzeyyen ney	1
2	Yıldız-kârî yeşil mineli ney	2
3	Gögez mineli ney	1
4	Sağır dilli ney	2

Saatler

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Bağa mahfazalı ve üzeri camlı kâr-ı kadîm mea köstek Markwith saat	1
2	Yeşil keler üzerine altın meşin üzeri camlı kâr-ı kadîm ve altın köstekli koyun saati	1
3	Yeşil keler mahfazalı ve yeşil keler zarflı üzeri camlı saniyeli kâr-ı kadîm Markwith koyun saati	1
4	Yeşil keler zarflı sapı bir adet pırlantalı akrep ve yelkovanlı elması ve altın köstekli kâr-ı kadîm koyun saati	1
5	Yeşil keler üzerine gümüş kakmalı ve sim tahtalı üzeri camlı sağır ve sim köstekli koyun saati	1
6	Altın zarflı üzeri camlı kâr-ı kadîm koyun saati	1
7	Yıldız taş mahfazalı üzeri kulplu teşrih sağır Münih saat	1
8	Müseddes eşkâl tepesinden mineli küçük kıta oturtma çalar saat	1

Kitaplar, Yazı Takımları ve Rahleler

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Mahfaza derununda felemenk ile müzeyyen Kelime-i Tevhîd	1
2	Kâğıt kaplı tahta sandık derununda mütenevvi Fransızca kitap	18
Kırmızı mahfaza derununda bulunan yazı yakımı		
3	Kenarı meşin sim tepsi	1
4	Kapak tepesi felemenk taş ile müzeyyen yıldız taş mürekkep hokkası	2
5	Vasf-ı mezkûrda rikdân	1
6	Vasf-ı mezkûrda lal hokkası	1
7	Vasf-ı mezkûrda süngerlik	1
8	Altın saplı ve ucu murassa kalemtraş	1
9	Kenarı altın ve uçları murassa mikta'	1
10	Altın alafranga kurşun kalemi	1
11	Altın saplı ve murassa donanmalı mikras	1
Sim tavus kuşu çekmece derununda bulunan yazı takımı		
12	Kapak tepesi kuşlu mürekkep hokkası	1
13	Vasf-ı mezkûrda lal hokkası	1

14	Vasf-ı mezkûrda rikdân	1
15	Şamdan	1
16	Uçları mercanlı ve murassa donanmalı kalemtraş	2
17	Oyalı fildişi mikta'	1
Abanoz üzerine sim işlemeli yazı çekmecesi derununda bulunan		
18	Sim ve çiçekli mürekkep hokkası	2
19	Vasf-ı mezkûrda lal hokkası	1
20	Vasf-ı mezkûrda rikdân	1
21	Vasf-ı mezkûrda süngerlik	1
22	Vasf-ı mezkûrda su ibrığı	1
23	Ucu mercanlı sim kalemtraş	1
24	Som mikta'	1
25	Ucu mercanlı mine saplı kalemtraş	1
26	Resmî-kârî mikta'	1
Kapağı üzeri eş'âr muharrer ve Çırağan Saray-ı Hümayunu resmi teressüm yazı çekmecesi		
27	Kapak tepesi bağa kaplama sim mürekkep hokkası	2
28	Vasf-ı mezkûrda lal hokkası	1
29	Vasf-ı mezkûrda rikdân ve süngerdân	2
30	Sim saplı mikras ve üzeri sim kakmalı bağa mikta'	2
31	Siyah mine üzerine sim ve altın kakmalı kalemtraş	1
Maun üzerine yıldız taş kaplamalı yazı çekmecesi derununda bulunan		
32	Bilâ kapak yıldız taş mürekkep hokkası	1
33	Bilâ kapak lal hokkası	1
34	Vasf-ı mezkûrda kulpları murassa süngerlik	1
35	Vasf-ı mezkûrda su ibrığı	1
36	Perâzvânesi murassa mavi porselen saplı kalemtraş	1
37	Perâzvânesi murassa yeşil porselen saplı kâğıt keskisi	1
38	Perâzvânesi murassa yıldız taş saplı kalemtraş	1
39	Demir üzeri yıldızlı mikras	1
40	Üzeri mineli kebir yeşem hokka	1
41	Meşin yeşem kalemdân	1
42	Üzeri roza elmas murassa mürekkep hokkası	2
Sim tepsi derununda bulunan yazı takımı		
43	Yıldız taş lal hokkası	1
44	Vasf-ı mezkûrda mürekkep hokkası	1
45	Vasf-ı mezkûrda süngerdân ve rikdân	2
46	Kırmızı kadife üzerine sırma işlemeli ma gılaf mikras	1
Pembe kadife üzerine sim kabartma çiçekli yazı çekmecesi derununda bulunan		
47	Sim hokka	1
48	Sim rikdân	1

49	Mecan saplı kâğıt keskesi	1
Somaki taklidi sehpa üzerinde murassa altın kulplu yazı çekmecesı derunu		
50	Kulpları pırlanta ile elmas müzeyyen bağı yazı tepsisi	1
51	Bağı mikta'	1
52	Bağı saplı perâzvânesi murassa kalemtraş	1
53	Altın saplı mikras (<i>Bu mikras bazîneye vaz olunup yerine bazîne-i hümayundan murassa bir mikras vaz olunarak zât-ı şabane için sünnet odasına kondu. 17 Haziran 1294</i>)	1
54	Kapak tepeleri pırlanta ile müzeyyen bağı mürekkep hokkası	2
55	Vasf-ı mezkûrda lal hokkası	1
56	Vasf-ı mezkûrda mea rikdân süngerlik	2
Rahleler		
57	Yıldızlı ayaklı yeşil çuha kaplı sırma ve pul işlemeli köhne rahle	1
58	Yıldızlı tahta üzerine yeşil kadife kaplı köhne rahle	1
59	Tahta mütenevvi köhne rahle	4
60	Siyah boyalı ağaç üzerine sim donanmalı rahle	1
61	Üzeri elli dokuz adet roza elmas ile murassa sim küre resminde rahle	1

Çay Takımı

Sıra No	Nev'i	Adet
Kırmızı çekmece derununda bulunan çay takımı		
1	Kapak tepesi murassa yıldız taş şekerdân	1
2	Kapak tepesi murassa altın üzerine mine saplı yıldız taş ıbrık	1
3	Vasf-ı mezkûrda altın üzerine mine saplı çay fincanı mea tabak	2
4	Yıldız taş kaşıklık	1
5	Altın çay kaşığı	2

Zemzem-i Şerif Takımı

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Müdevver ve ayaklı ortası kulplu sim tepsi	1
2	Sim zarf	6
3	Maden fincan	6

Sünnet Takımı

Sıra No	Nev'i	Adet
Altın üzerine flemenk ve yakut ve zümrüt ile müzeyyen sünnet takımı		
1	Ustura	1
2	Kıskaç	1
3	Mil	1

Berber Takımları

Sıra No	Nev'i	Adet
Göğez merinos üzerine sim ve elvan pul işlemeli berber takımı		
1	Peşkir	1
2	Omuz fotası	1
3	Mavi merinos üzerine elvan pul işlemeli berber nihalisi	1
Canfes bohça derununda mevzu berber takımı		
4	Beyaz hümayun üzerine sırma ve tırtıl ve kadife ipeği işlemeli güneşlik	1
5	Lacivert ve merinos üzerine beyaz sim ve pul işlemeli ayak nihalisi	1
6	Göğez esfâki (?) bohça	1
7	Beyaz canfes fota	1
8	Mantin üzerine sırma işlemeli fota	1
9	Vasf-ı mezkûrda suzeni işlemeli fota	2
10	Pembe atlas üzerine beyaz sırmalı ayak nihalisi	1
11	Pelesenk üzerine piriñ meşin bilâ noksan altın berber takımı çekmecesı	1

Elbise Takımları

Sıra No	Nev'i	Adet
Kumaş bohça derununda mevzu elbise takımı		
1	Kavuniçi merinos üzerine elvan pul ve tırtıl işlemeli köhne kâr-ı kadim sağır entari	1
2	Beyaz hümayun üzerine elvan pul ve tırtıl işlemeli köhne kâr-ı kadim sağır entari	1
3	Ankara sofı kerrake üzerine elvan pul ve tırtıl işlemeli köhne kâr-ı kadim sağır entari	1
4	Sarı çuhadan biniş üzerine elvan pul ve tırtıl işlemeli köhne kâr-ı kadim sağır entari	1
5	Siyah çuha üzerine sarı kılaptan bükme işlemeli ve önü üç adet şemsiyeli başlıklı kukuleta	1
6	Mor çuha üzerine kılaptan bükme ve ipek işlemeli köhne hırvani	1
7	Vasf-ı mezkûrda sağır mintan	1
8	Vasf-ı mezkûrda sağır şalvar	1
9	Gülkurusu şal üzerine kılaptan bükme işlemeli sağır yelek	1
10	Açık zeytuni çuhadan kerrake	1
11	Göğez çuhadan kerrake	1
12	Vasf-ı mezkûrda şalvar	1
13	Mor çuhadan kerrake	1
14	Sarı çuhadan kerrake	1
15	Ankara sofundan hırvani	1

16	Mavi renk Ankara sofundan hırvani	1
17	Gülkurusu rengine Ankara çuhadan kerrake	1
18	Göğez tavus şaldan köhne kâr-ı kadim entari	1
19	Kurşuni çuhadan kerrake	1
20	Lacivert çuha üzerine sırma zihli pantolon	1
21	Gülkurusu Ankara sofı üzerine sarı kılaptan bükme işlemeli şalvar	1
22	Vasf-ı mezkûr iç mintanı	1
23	Göğez çuhadan çakşır	3
24	Göğez softan çakşır	1
25	Lacivert çuha üzerine sırma işlemeli küçük mintan	1
Elvan renk sof bohça derununda bulunan		
26	Göğez çuhadan kebir kerrake	2
27	Vasf-ı mezkûrda sof kerrake	1
Beyaz bohça derununda bulunan		
27	Hint-kârî mütenevvi sevâ'î kâr-ı kadim entari	15
28	Beyaz üzerine serpmeye çiçekli sevâ'î entari	30

Pantolon Askıları ve Kemerler

Sıra No	Nev'i	Adet
Astarsız bohça derununda bulunan pantolon askısı		
1	Siyah kadife üzerine sarı sırma ve inci işlemeli askı (çift)	1
2	Siyah atlas üzerine sarı sırma ve inci işlemeli askı (çift)	1
3	Pembe atlas üzerine sarı sırma ve inci işlemeli askı (çift)	1
4	Kurşuni atlas üzerine sarı sırma ve inci işlemeli askı (çift)	1
5	Gümüş atlas üzerine sarı sırma işlemeli askı (çift)	1
6	Pembe atlas üzerine sarı sırma işlemeli askı (çift)	1
7	Mor kadife üzerine beyaz sırma işlemeli askı (çift)	1
8	Siyah canfes üzerine beyaz sırma işlemeli askı (çift)	1
9	Göğez kadife üzerine sarı kılaptan bükme işlemeli ve yıldızlı sim tokalı kemer	1

Şallar

Sıra No	Nev'i	Adet
Basma bohça derununda bulunan		
1	Beyaz zemin üzerine elvan çiçek işlemeli muradcan (?) şal	12
2	Lacivert zemin üzerine valide-kârî şal	1
3	Kırmızı şal	2
4	Göğez şal	2
5	Lacivert câr şal	1

6	Göğzcâr şal	2
7	Beyaz câr şal	5
8	Yeşil ve beyaz çubuklu ve kenarlı muradcan (?) şal	1

Sultan Abdülaziz'in Şehzadelik Dönemine Ait Kıyafetler

Sıra No	Nev'i	Adet
Sultan Abdülaziz merhumun şehzadelik zamanı iksâ buyurdıkları Arnavut elbiseleri mevzu esfâki (?) bohça derununda		
1	Siyah canfes üzerine kolları ve yakası ve cep ağzları ve önü sırma ve inci ile müzeyyen mintan	1
2	Sarı atlas üzerine beyaz sırma işlemeli mintan	1
3	Mavi atlas üzerine sarı sırma işlemeli mintan	1
4	Vasf-1 mezkûrda yelek	1
5	Göğz kadife üzerine kılaptan işlemeli Arnavut cepkeni	1
6	Vasf-1 mezkûrda yelek	1
7	Vasf-1 mezkûrda iç yeleği	1
8	Vasf-1 mezkûrda tozluk (çift)	1
9	Vasf-1 mezkûrda in'âm kesesi	1
10	Vasf-1 mezkûrda silahlık	1
11	Yaldızlı sim tabanca harbesi	1
12	Yakası ve kolları sarı sırma işlemeli bez gömlek	1
13	Kılaptan saçaklı ve pul işlemeli sof bezden mamul Arnavut fıstanı	1
14	Kolları pul işlemeli sof bezden gömlek	1
15	Köhne meşin terlik (çift)	1
16	Adi bez don	1
Beyaz bohça derununda mevzu siyah çuha elbise takımları		
17	Lacivert çuha üzerine kolları ve yakası ve önü ve kenarı pul ve tırtl ve sırma işlemeli alaylık setri	1
18	Vasf-1 mezkûrda ağırca alaylık setri	1
19	Sarı sırma şeritli lacivert çuha pantolon	2
20	Göğz çuha üzerine beyaz sırma harçlı ve sim düğmeli mintan	1
21	Yaka ve kolları sırmalıca çocuk setrîsi	1
22	Yakası sırmalıca mor çuhadan çocuk hırvanîsi	1
23	Siyah çuha üzerine beyaz sırma harçlı mintan	1
24	Nefî çuhadan Sultan Mahmud Han hazretlerinin küçüklük hırvanîsi	1
25	Lacivert çuhadan hırvanî	1
26	Siyah çuhadan sağırhırvanî	1
27	Kırmızı çuha yakalı mor çuha sağır setri	1

Erkân Takımı

Sıra No	Nev'i	Adet
Göğez zemin beyaz çiçekli tomar bohça derununda bulunn erkân takımı		
1	Hümayun üzerine tel ve elvan ipek işlemeli erkân minderi kasnağı	1
2	Sarı canfes üzerine sarı tel ve elvan ipek işlemeli erkân minderi kasnağı	1
3	Mavi canfes üzerine sarı tel ve elvan kadife ipeği işlemeli erkân minderi kasnağı	1
4	Göğez canfes üzerine elvan ipek işlemeli erkân minderi kasnağı	1
5	Sarı canfes üzerine sarı ve beyaz tel ve elvan ipek işlemeli minder kasnağı	1
6	Pembe canfes üzerine elvan ipek işlemeli erkân minderi kasnağı	1
7	Beyaz canfes üzerine elvan ipek işlemeli erkân minderi kasnağı	1
8	Bâdeste üzerine elvan ipek işlemeli erkân minderi kasnağı <i>(Bir adedi kıllaptan işlemeli olduğu.)</i>	6

Seccadeler ve Puşideler

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Lacivert renk tavus şal üzerine sırma ve tırtıl işlemeli ve kıllaptan saçaklı seccade	1
2	Beyaz şal üzerine suzeni ipek işlemeli ve ibrişim saçaklı seccade	1
3	Ortası beyaz ve etrafı mavi renk şal seccade	1
4	Altın kamçılı narcıl sübha	
5	Arakiye sade seccade	1
6	Hümayun üzerine ipek işlemeli ve saçaklı seccade	1
7	Mor zemin Halep-kârî kumaştan seccade	1
Beyaz basma bohça derununda bulunan		
8	Göğez merinos üzerine sarı tırtıl ve pul işlemeli sağır pûşide	3
9	Turuncu şal üzerine sarı tel ve elvan ipek işlemeli seccade	1
10	Yeşil tavus şal üzerine tel ve elvan ipek işlemeli seccade	1
11	Siyah tavus şal üzerine elvan pul işlemeli seccade	1

Sofralar

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Göğez kadife üzerine gümüş kabaralı sofa	1
2	Göğez atlas yaldızlı sim tel işlemeli sofa	1
3	Mavi atlas üzerine vasf-ı mezkûrda sofa	1
Basma bohça derununda mevzu sofraların cins ve miktarı		
4	Mavi atlas üzerine sim tel ve elvan Kürt ipeği işlemeli köhne sofa	1

5	Pembe atlas üzerine tel işlemeli ve elvan Kürt ipeği işlemeli köhne sofa	1
6	Göğez çuha üzerine sim sarı ve beyaz tel işlemeli köhne sofa	1
7	Siyah sedef üzerine sarı tel işlemeli köhne sofa	1
8	Açık eflatun çuha üzerine tel işlemeli köhne sofa	1
9	Göğez çuka üzerine pul işlemeli köhne sofa	1
10	Göğez çuka üzerine kılaptan bükme işlemeli köhne sofa	1
11	Kızılsap rengi çuka üzerine tel ve suzeni ipek işlemeli köhne sofa	1
12	Göğez çuha üzerine beyaz ve yeşil sim pul işlemeli köhne sofa	1
13	Pembe çuha üzerine kılaptan şeritli köhne sofa	1
14	Göğez çuha üzerine beyaz ve sarı tel işlemeli köhne sofa	1
15	Siyah atlas üzerine beyaz ve sarı sim pul işlemeli köhne sofa	1
16	Kavun içi çuha üzerine pul ve Kürt ipeği işlemeli köhne sofa	1
17	Bâd-ı zehr rengi atlas üzerine elvan ipek işlemeli köhne sofa	1
18	Beyaz hare üzerine sarı sırma ve elvan ipek işlemeli köhne sofa	1
19	Mavi atlas üzerine kılaptan ve pul ve tel işlemeli sofa	1
20	Lacivert canfes üzerine tel işlemeli sofa	1
21	Hümayun üzerine beyaz tel ve sarı ipek işlemeli sofa	1
22	Beyaz hümayun üzerine sarı tel ve elvan Kürt ipeği işlemeli sofa	1
23	Hümayun üzerine sarı tel ve yün ipeği işlemeli sofa	1
24	Hümayun üzerine tel ve ipek işlemeli adi sofa	4
25	Hümayun üzerine tel ve ipek işlemeli suzeni sofa	6
26	Vasf-ı mezkûrda elvan pul işlemeli sofa	1
27	Vasf-ı mezkûrda suzeni ipek işlemeli sofa	13
28	Vasf-ı mezkûrda sofa	51

Leğen ve İbrıklar

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Beyaz zemin elvan çiçekli saksonya leğen mea ıbrık	1
2	Pembe zemin elvan çiçekli saksonya leğen mea ıbrık	1
3	Beyaz zemin yıldızlı porselen leğen mea ıbrık	1
4	Fıstıkî zemin elvan çiçekli saksonya leğen mea ıbrık	1
5	Göğez zemin elvan çiçekli ve resimli porselen leğen mea ıbrık	1
6	Lacivert zemin elvan çiçekli porselen leğen mea ıbrık	1
7	Mor zemin elvan çiçekli saksonya leğen mea ıbrık	1
8	Beyaz zemin güllü elvan çiçekli saksonya leğen mea ıbrık	1
9	Samânî zemin elvan çiçekli saksonya leğen mea ıbrık	1
10	Beyaz zemin mavi çiçekli eski maden leğen mea ıbrık	1
11	Beyaz zemin pirinç kulplu eski maden leğen ile ıbrık	1
12	Beyaz zemin göğez çiçekli ve yıldızlı eski maden leğen mea ıbrık	1
13	Beyaz zemin göğez çiçekli ve yıldızlı eski maden leğen mea ıbrık	1
14	Yıldızlı bilâ sabunluk leğen mea ıbrık	1

15	Mahfaza derununda yeşil billur leğen meâ ıbrık	1
16	Mahfaza derununda altın üzerine elvan mineli kulp ve kapak tepesi pırlanta ile müzeyyen meâ ıbrık leğen	1
17	Kapak tepesi murassa' altın üzerine mine saplı yıldız taş ıbrık	1

Yemek Takımları

Sıra No	Nev'i	Adet
Beyaz zemin sarı çiçekli ve kapak tepesi limon resimli Saksonya taam takımı		
1	Kapaklı çorbalık	1
2	Kapaklı sahan	8
3	Kapaklı pilavlık	1
Beyaz zemin göğez çiçekli Saksonya taam takımı		
4	Kapak tepeleri limon resimli çorba kâsesi	1
5	Kapaklı sahan	6
Beyaz zemin üzerine çiçekli, kapak tepeleri limon resimli Saksonya yemek takımı		
6	Kapaklı sahan	6
Yeşil zemin üzerine beyaz ve göğez çiçekli saksonya takımı		
7	Kapaklı çorba kâsesi	1
8	Kapaklı sahan	6
9	Beyaz zemin üzerine sarı çiçekli ve kapak tepeleri limon resimli Saksonya sahanı	8
10	Beyaz zemin üzerine lacivert zihli ve kapak tepeleri limon resimli Saksonya çorba kâsesi	1
11	Bir adedinin kapağı noksan sahan	6
12	Beyaz zemin üzerine sarı ve göğez çiçekli Saksonya kapaklı taam sahanı	7
13	Kapaklı sahan	1
14	Sarı zemin üzerine göğez ve beyaz çiçekli tepeleri limon resimli Saksonya sahan	4
15	Beyaz zemin üzerine lacivert çiçekli Saksonya çâr-köşe tabak	1
16	Lacivert zemin üzerine beyaz ve göğez çiçekli kapaklı kâse	3
17	Beyaz zemin üzerine lacivert ve göğez çiçekli Saksonya çâr-köşe tabak	1
18	Beyaz zemin üzerine elvan çiçekli ve kapaklı kâse	3
19	Beyaz zemin üzerine lacivert çiçekli çâr-köşe Saksonya tabak	1
20	Beyaz zemin elvan çiçekli ve kapak tepeleri gül resimli Saksonya kâse	3
21	Vasf-ı mezkûrda küçük kâse	2
22	Lacivert zemin üzerine göğez ve beyaz çiçekli çâr-köşe Saksonya tabak	5
23	Sarı zemin üzerine göğez ve beyaz çiçekli çâr-köşe Saksonya tabak	5
24	Beyaz zemin lacivert çiçekli kapaklı tabak	1
25	Beyaz zemin üzerine turuncu ve göğez çiçekli kapaklı kâse	1

26	Beyaz zemin üzerine elvan çiçekli kapaklı sağır kâse	1
27	Beyaz zemin üzerine sarı ve göğez çiçekli çukurca Saksonya tabak	4
28	Beyaz zemin sarı çiçekli kebirce tabak	1
29	Beyaz zemin elvan çiçekli tabak	2
30	Beyaz zemin yeşil çiçekli çukurca Saksonya tabak	1
31	Sarı zemin beyaz ve göğez çiçekli kapaklı Saksonya kebir bardak	1
32	Vasf-1 mezkûrda pirinç kulplu ve kapaklı kebir bardak	1
33	Beyaz zemin elvan çiçekli kulplu ve kapaklı ve pirinç musluklu karlık	1
34	Beyaz zemin elvan çiçekli musluklu Saksonya karlık	1
35	Beyaz zemin üzerine kabartma çiçekli kapaklı musluklu Saksonya karlık	1
36	Beyaz zemin elvan çiçekli kapaklı Saksonya kahve ıbrığı	1
37	Sarı zemin üzerine elvan çiçekli ve yıldızlıca kapaklı su ıbrığı	1
38	Beyaz zemin elvan çiçekli ve kapak tepesi kuş resimli Saksonya su testisi	1
39	Lacivert zemin sarı çiçekli ve yıldızlıca kapaklı zemzem sürahisi	1
40	Lacivert zemin üzerine yıldızlıca çifte kulplu ve kapaklı kavanoz	2
41	Beyaz zemin elvan çiçekli sađırce maden küp	1
42	Beyaz zemin üzerine lacivert çiçekli sim kapaklı maden su sürahisi	1
43	Beyaz zemin üzerine mavi çiçekli kapaklı maden kavanoz	1
44	Beyaz zemin üzerine lacivert ve mavi çiçekli maden küp	1
45	Bir adedi meksûr beyaz zemin elvan çiçekli ve yıldızlıca kebir maden tabak	2
46	Beyaz zemin üzerine lacivert ve mavi çiçekli çukurca kebir maden tabak	1
47	Beyaz zemin mavi ve lacivert çiçekli eski maden tabak	1
48	Beyaz zemin lacivert çiçekli mütenevvi maden tabak	13
49	Beyaz zemin üzerine göğez ve lacivert çiçekli kebir ve sağır tabak	12
50	Beyaz zemin üzerine göğez ve mavi ve yeşil çiçekli çukurca maden tabak	10
51	Beyaz zemin üzerine elvan çiçekli yayvan eski maden tabak	5
52	Lacivert zemin beyaz ve göğez çiçekli maden çukur tabak	3
53	Yeşil zemin üzerine göğez çiçekli eski maden tabak	3
54	Beyaz zemin kenarı lacivert ve yeşil çiçekli sağırce maden tabak	3
55	Bir adedi meksûr sarı zemin maden tabak	3
56	Beyaz zemin üzerine elvan çiçekli maden tabak	4
57	Mütenevvi maden tabak	4
58	Mürettebatı kebir eski maden tabak	4
59	Mürettebatı çukur maden tabak	7
60	Vasf-1 mezkûrda sađırce maden tabak	5
61	Vasf-1 mezkûrda sađırce maden tabak	7
62	Vasf-1 mezkûrda sağır maden tabak	9
63	Vasf-1 mezkûrda kebirce maden tabak	2

64	Vasf-1 mezkûrda ağız açık kavanoz	1
65	Beyaz zemin lacivert çiçekli ayet yazılı kebir kâse mea tabak ve kapak	1
66	Vasf-1 mezkûrda sağır kâse	2
67	Beyaz zemin üzerine pembe çiçekli ve yıldızlıca kebir maden kâse	7
68	Vasf-1 mezkûrda yeşil çiçekli yıldızlıca kebir maden kâse	3
69	Beyaz zemin lacivert çiçekli kebir maden kâse	3
70	Vasf-1 mezkûrda kebir ve sağırca kâse	4
71	Vasf-1 mezkûrda eski maden kâse	3
72	Beyaz zemin lacivert çiçekli kebir maden kâse	4
73	Vasf-1 mezkûrda kâse	3
74	Vasf-1 mezkûrda yayvanca kâse	3
75	Lacivert zemin üzerine yıldızlı çiçekli kebir ve sağır maden kâse	8
76	Beyaz zemin üzerine elvan çiçekli kebir ve sağır maden kâse	3
77	Beyaz zemin üzerine yeşil ve göğez çiçekli kebir ve sağır maden kâse	6
78	Beyaz zemin kenarı göğez ve sarı ve lacivert çiçekli maden kâse	4
79	Beyaz zemin göğez ve yeşil çiçekli maden kâse	2
80	Beyaz zemin kenarı lacivert ve yeşil çiçekli sağırca maden kâse	3
81	Beyaz zemin elvan çiçekli kebir maden kâse	1
82	Beyaz zemin üzerine kabartma çiçekli kapaklı ve kapak tepesi gül resimli Paris-kârî Saksonya kâse	7
83	Boyalı billur mea kupa su sürahisi	12
84	Sarı zemin üzerine kabartma çiçekli mea tabak ve kapak komposto kâsesi	3
85	Derunu yıldızlı pirinç üzeri göğez boyalı pirinç ayaklı ve kapaklı şekerdân	1
86	Vasf-1 mezkûrda mavi boyalı şekerdân	1
87	Bir adedi kapaksız mütenevvi Saksonya bardak mea kapak ve tabak	5
88	Mütenevvi kapaklı sağır Saksonya kâse	5
89	Mütenevvi kapaklı sağır tabak	3
90	Pembe zemin kapaklı ve elvan çiçekli sağır Saksonya kâse	1
91	Kapaklı ve tabaklı mütenevvi Saksonya kâse	4
92	Kebir ve sağır kapaklı elmas-traş sürahi	14
93	Kapaklı mütenevvi elmas-traş sürahi	15
94	Tahta sandık derununda mahfuz kapaklı elmas-traş sürahi	25
95	Kapaklı mütenevvi Saksonya yemek sahanı	6
96	Beyaz zemin ortası çiçekli porselen salata tabağı	9
97	Pembe zemin elvan çiçekli porselen reçel tabağı	4
98	Adi reçel tabağı	8
99	Beyaz zemin elvan çiçekli porselen tabak	1
100	Yeşil zemin elvan çiçekli Saksonya beyaz tabak	1
101	Kenarı yıldızlı porselen beyaz yemek tabağı	2
102	Vasf-1 mezkûrda sağır ve kebir yemek tabağı	7
103	Mütenevvi kafesli porselen yemişlik	3

104	Demir üzeri elvan çiçekli Leh-kârî kavanoz ve sürâhi mea pelesenk payeli	10
105	Beyaz zemin, elvan çiçekli porselen dolu çiçeklik	1
106	Mütenevvi porselen sağır tabak	13
107	Göğez boyalı billur ve kapaklı ve kapak tepeleri kuş resimli kâse mea tabak	2
108	Kapaklı ve tabaklı elmas-traş hoşaf kâsesi	2
109	Kapaklı ve tabaklı elmas-traş kebir hoşaf kâsesi	2
110	Kapaklı ve tabaklı elmas-traş kebir kâse	1
111	Kapaklı ve tabaklı billur kebir kâse	1
112	Kapaksız bilâ tabak elmas-traş kâse	2
113	Kapaklı elmas-traş kebir hoşaf kâsesi	1
114	Kapaklı elmas-traş ayaklı kâse	1
115	Elmas-traş çukur tabak	6
116	Kapaklı boyalı billur hoşaf kâsesi	1
117	Yeşil boyalı kapaklı elmas-traş kürsü kâsesi	3
118	Kapaklı ve tabaklı elmas-traş su bardağı	4
119	Kapaklı elmas-traş kürsü kâsesi	2
120	Yaldızlı sim donanmalı Hint-kârî cevizi kavanoz	1
121	Beyaz zemin üzerine göğez ve yeşil boyalı oyali beyaz yemiş tabağı	5
122	Nohudî zemin üzerine yaldızlı kapaklı Saksonya perhiz sahanı	12
123	Nohudî zemin kapaklı ve tabaklı porselen nevrüziye kâsesi	2
124	Beyaz zemin üzerine yaldızlı kabartma çiçekli kapaklı ve tabaklı nevrüziye kâsesi	9
125	Beyaz zemin yaldızlıca tabağı kendinden kabartmalı porselen nevrüziye kâsesi	2
126	Yaldız zihli beyaz buzlu su kupası	6
127	Beyaz zemin üzerine yaldızlıca buzlu bardak tabağı	2
128	Pirinç zarf	6
129	Pirinç tepsi	1
130	Mahfaza derununda elmas-traş su bardağı	1
131	Mahfaza derununda burmalı billur bardak	1
132	Göğez çuha kaplı kutu derununda eski maden mütenevvi fincan	40
133	Porselen kebir ve sağır fincan	50
134	Sağır ve kebirce kenarı madenli mütenevvi pûlâd tepsi	10
135	Kafesli kebir sim kapak (<i>Mediha Sultan'ın nişan takımı tepeşisine sarf olunmuştur.</i>)	1
136	Manastır-kârî kebir şamdan	2
137	Somakiden mamul hoşaf kâsesi	1
138	Derunu mücessem çiçekli porselen tabak	1
139	Yazı ve resim posaları	10

Döşeme Takımları

Sıra No	Nev'i	Adet
Basma bohça derununda mevcut bulunan döşeme takımı		
1	Beyaz atlas üzerine elvan ipek işlemeli süzeni mak'ad	1
2	Vasf-1 mezkûrda yasdık	1
3	Gümüş atlas üzerine elvan süzeni ipek işlemeli ve çilek resimli duvar yasdığı	19
4	Vasf-1 mezkûrda mak'ad	3
5	Mavi canfes üzerine sarı tel ve elvan ipek süzeni işlemeli yüz yasdığı	4
6	Beyaz zemin tomar üzerine tomar işlemeli ve güllü tomar zar	1
7	Gümüş zemin atlas üzerine sarı sim pul ve elvan ipek süzeni işleme duvar ve yüz yasdığı	15
8	Vasf-1 mezkûrda mak'ad	2
9	Gümüş zemin atlas üzerine sarı pul ve tel ve tırtıl ve kadife ipek işlemeli mak'ad	1
10	Vasf-1 mezkûrda yasdık	1
11	Turuncu atlas üzerine sarı tel ve pul ve elvan ipek süzeni işlemeli mak'ad	1
12	Mor atlas üzerine sarı tel işlemeli mak'ad	1
13	Vasf-1 mezkûrda yasdık	1
Beyaz bohça derununda mevcut bulunan döşeme takımı		
14	Beyaz zemin yeşil çiçekli tomar pencere perdesi	10
15	Yasdığı	11
16	Vasf-1 mezkûrda erkân yüzü	1
17	Vasf-1 mezkûrda mak'ad	1
18	Vasf-1 mezkûrda fanila	3
Gögez canfes bohça derununda bulunan döşeme takımı		
19	Gümüş atlas üzerine sarı tel ve pul ve kadife ipeği işlemeli duvar yasdığı	7
20	Vasf-1 mezkûrda canfes yüz yasdığı	1
21	Vasf-1 mezkûrda mak'ad	1
Mavi bohça derununda bulunan döşeme takımı		
22	Beyaz üzerine yıldızlı sim tel ve elvan kadife ipeği işlemeli yastık	16
23	Vasf-1 mezkûrda mak'ad	2
Pembe atlas üzerine tel ve elvan ipek işlemeli döşeme takımı		
24	Yastık	16
25	mak'ad	3
26	Canfes yüz yastığı	2
Pembe atlas üzerine tel ve elvan ipek işlemeli döşeme takımı		

27	Yastık	12
28	mak'ad	2
Elvan çiçekli basma bohça derununda mevcut bulunan		
29	Hâvîden mamul döşeme takımı parça	28

Muhtelif Eşya

Sıra No	Nev'i	Adet
1	Abanoz üzerine felemenk taş ve tepesi pırlanta ve içi altın tatlı hokkası	2
2	Göğez kadife üzerine inci ve flemenk taş ile müzeyyen cezve kesesi	1
3	Yeşil kadife üzerine inci ve felemenk taş ile müzeyyen cezvedân	3
4	Tepeleri mücevherli ustura	6
5	Göğez atlas üzerine sırma ve inci işlemeli ve kenarı tırtıl saçmaklı kahve püşidesi	1
6	Göğez atlas üzerine inci ve zümrüt ile müzeyyen ağır boğça	1
7	Lacivert atlas üzerine tırtıl ve sırma işlemeli inci ile müzeyyen ferace ve yaşmak bohçası	3
8	Sarı atlas üzerine tırtıl ve sırma işlemeli inci ile müzeyyen ferace ve yaşmak bohçası	2
9	Pembe atlas üzerine inci ve zümrüt ile müzeyyen boğça	1
10	Göğez atlas üzerine sırma ve inci işlemeli kebir bohça	1
11	Al canfes üzerine sırma ve pul işlemeli ve tırtıl saçmaklı taam nihalisi	1
12	Sedef üzerine altın çemberli ve sapı mavi mineli müdevver el ayinesi	1
13	Saplı porselen el ayinesi	1
14	Kapak üzeri dört adet seylan taşlı ve altın kakmalı kâse	1
15	Muhafaza derununda gergedan boynuzundan mamul su tası	1
16	Mahfaza derununda gergedan boynuzundan mamul su bardağı	1
17	Balgam taştan mamul su tası	1
18	Kenarı sim çemberli ve birbirinden ufak kıtada arusek meyve tabağı	5
19	Kaplumbağa kabuğu üzerine sim sevâdlı su tası	1
20	Elvan üzerine mine-kârîserlimea marpuç nargile	2
21	Yaldızlı pirinç sap ve payeli billur su testisi	1
22	Mercan ve lacivert taş ve yaldızlı sim donanmalı kâr-ı kadîm çekmece	1
23	Kâr-ı kadîm kehribardan mamul sağır çekmece	1
24	Billur üzere yazı kâğıdı memlû kebirce çekmeceyiyle dikiş takımı çekmececi	2
25	Üzeri aynalı dikiş çekmececi	6
26	Hokkabaz takımı memlû kırmızı sandık	1
27	Billur avize	1

28	Meşinden mamul mazrac	5
29	Avrupa-kârî ayak nihalisi	4
30	Mor canfes üzerine pul ve tırtıl işlemeli ve tohum saçaklı bohça	1
31	Mor atlas üzerine inci ve sırma ve kadife ipeği işlemeli mektep minderi	1
32	Basma bohça derununda elvan pul işlemeli mütenevvi balya	4
33	Mütenevvi kanaviçe işlemeli köşe yasdığı	6
34	Siyah canfes üzerine elvan pul işlemeli yasdık	2
Beyaz astar bohça derununda mevcut bulunan		
35	Elvan hâre yatak bağı	5
36	Keten çarşaf	19
37	Pembe zar çarşaf	15
38	Bürümcük çarşaf	1
39	Pamuk bezi çarşaf	5
40	Yüz bezi	9
Beyaz bohça derununda bulunan		
41	Beyaz tireden örme sehpa örtüsü	1
42	Etrafı ipek saçaklı beyaz ipek işlemeli lahoraki sehpa örtüsü	1
43	Göğez atlas üzerine sarı sırma ve tırtıl işlemeli bohça	1
44	Mütenevvi adi bohça biri lacivert atlas üzerine sarı sırma ve tırtıl işlemeli	5
Elvan renk sof bohça derununda bulunan		
45	Göğez çukadan kebir kerrake	2
46	Vasf-1 mezkûrda sof kerrake	1
Beyaz Amerikan bohça derununda bulunan şilte yüzleri		
47	Göğez damasko şilte yüzü	30
48	Mütenevvi Tibet ve Kaşmir şilte yüzleri	8
Beyaz Amerikan bohça derununda bulunan		
49	Mor zemin üzerine elvan çiçekli ve tel işlemeli hintkârî kumaştan köhne kebir zar	1
Beyaz bohça derununda bulunan		
50	Süzeni işlemeli mütenevvi tandır yorganı	4
51	Beyaz bohça derununda lacivert çukadan köhne pencere zarı	2
52	Diğer beyaz bohça derununda gümüş atlas üzerine sarı ve beyaz sim tel işlemeli pencere perdesi	13
53	Vasf-1 mezkûrda kebir zar	2
54	Vasf-1 mezkûrda sağır zar	1
Beyaz hassa bohça derununda mevcut bulunan		
55	İpekli ve kılaptanlı mütenevvi hâvî	41
56	Sarı ve beyaz sırmalı hâvî	25

57	Pul işlemeli şerbet yağlığı	14
58	Tel ve kılaptan işlemeli şerbet yağlığı	30
Kumaş bohça derununda bulunan		
59	Sırmalı ve pullu hâvî	19
60	Astar bohça derununda bulunan hâvî	17
61	İpekli peştamal	5
Ceviz sandık derununda mevcut bulunan		
62	Hümayun bez iç donu	303
63	Keten Trabzon bezi gömlek	96
64	Pike yelek	1
65	Fanila don	2
Göğez kâğıt kaplı tahta sadıkça derununda mevcut bulunan		
66	Uçkur	107
67	Çevre	112
68	Beyaz yazma	40
Beyaz erzak bohça derununda mevcut bulunan köhne yorgan		
69	Suzeni işlemeli yorgan	13
70	Basma yorgan	1
Basma bohça derununda mevcut bulunan		
71	Beyaz hümayun üzerine suzeni işlemeli yorgan	1
72	Yeşil canfes üzerine suzeni işlemeli yorgan	1
73	Bürümcük üzerine suzeni işlemeli yorgan	1
74	Basma yorgan	4
75	Yazma çocuk yorganı	1

Sonuç

Pertevniyal Valide Sultan'ın hayırsever olduğu kadar müsrif ve devlet işlerine müdahil olduğu bir vakıdır. Bu bağlamda Sultan Abdülaziz'i tahttan indirilişi sonrasında el konulan hazinesinin listesi valide sultanın müsrifliğinin bir göstergesidir. Lakin Valide Sultan'ın Sultan Abdülaziz'i tahttan indiren ihtilalcilerin düşündükleri kadar büyük bir servete sahip olduğunu iddia etmek mevzu bahis defterin muhteviyatı göz önüne alınırsa mümkün değildir. Son olarak valide sultanın el konulan hazinesinin saraydaki gündelik yaşamla ilgili önemli veriler sunduğunu da ayrıca belirtmek gerekir.

Kaynaklar

Arşiv Kaynakları

BOA, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Defterleri (TS. MA. d.), Defter No: 1016

Kaynak Eserler ve İncelemeler

- Akyıldız, Ali, *Haremin Padişahı Valide Sultan: Haremde Hayat ve Teşkilat*, İstanbul 2017.
- _____, “Pertevniyal Valide Sultan”, *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. XXXIV, İstanbul 2007, s. 239-240.
- _____, “Müsrif, Fakat Hayırsever: Pertevniyal Valide Sultan”, *Osmanlı Araştırmaları*, 47 (2016), s. 307-352.
- Durmuş, Tuba Işınsoy, “Osmanlı Saray Kültürünün Bir Parçası Olarak Sanatçı Nedim / Musâhipler”, *Millî Folklor*, 114, s. 16-27.
- Gürfirat, Baha, “Pertevniyal Valide Sultan’ın Hatıratı: Sergüzeştname”, *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, 2 (1967), s. 57-59.
- Mert, Talip Mert, “Musâhib Sait Efendi”, *Eyüp Sultan Sempozyumu VI*, İstanbul 2003, s. 330-335.
- Terzi, Arzu, *Bezmiâlem Valide Sultan*, İstanbul 2018.